

Foto s: Erik de Jonge

Schmallenbergvirus

Kan het gevolgen hebben voor hertachtigen?

In zowel Duitsland als Nederland werden in augustus en september 2011 runderen getroffen door een onbekende ziekte, die intussen bekend staat als het 'Schmallenbergvirus'. De zieke runderen hadden koorts en diarree, waarvan ze herstelden. De grote gevolgen van het virus voor het vee werden afgelopen winter zichtbaar met de geboorte van misvormde lammeren en kalveren. Eén van de vragen die jagend Nederland bezig houdt, is wat de gevolgen voor hertachtigen kunnen zijn.

Misvormingen bij reekalveren als gevolg van het Schmallenbergvirus zijn niet waarschijnlijk vanwege de verlengde draagtijd van reegeten

Omdat het Schmallenbergvirus nieuw is, is nog weinig bekend over het gedrag van dit virus. Met de kennis die intussen over het virus is opgedaan en de ervaringen met virussen uit dezelfde groep kan echter wel een prognose worden gemaakt van hoe het virus zich zou kunnen gedragen. Het virus behoort binnen de Orthobunyavirusen tot de zogenaamde Simbu-serogroep die via knutten wordt overgebracht. De veronderstelling is dan ook dat het Schmallenbergvirus eveneens door knutten wordt overgebracht. De vondst van het Schmallenbergvirus in knutjes in België en Denemarken lijkt dit te bevestigen. Sommige onderzoekers vermoeden dat steekmuggen een rol spelen in de overdracht, naast of in plaats van knutten. Wel staat vast dat het virus slechts een paar dagen actief is in het besmette dier. Naast schapen en runderen is het virus ook bij enkele geiten waargenomen. Intussen is het, behalve in Duitsland en Nederland, ook aangetroffen bij vee in Engeland, België, Luxemburg, Frankrijk, Italië en Spanje.

Virus en afwijkingen bij geboorten

Een aantal virussen uit de Simbu-serogroep veroorzaakt abortus. Het is nog

onbekend of het Schmallenbergvirus alleen misvormde foeten of ook abortus kan veroorzaken. De reden dat er misvormde lammeren worden geboren is dat ze tijdens de ontwikkelingsfase van hersenen en gewrichten met het virus zijn besmet. Deze gevoelige periode ligt bij schapen tussen de 25e en 50e dag van de dracht. Voor runderen ligt die

tussen de 60e en 150e dag. Wordt een drachtige koe in die periode besmet, dan leidt dat tot misvormde kalveren.

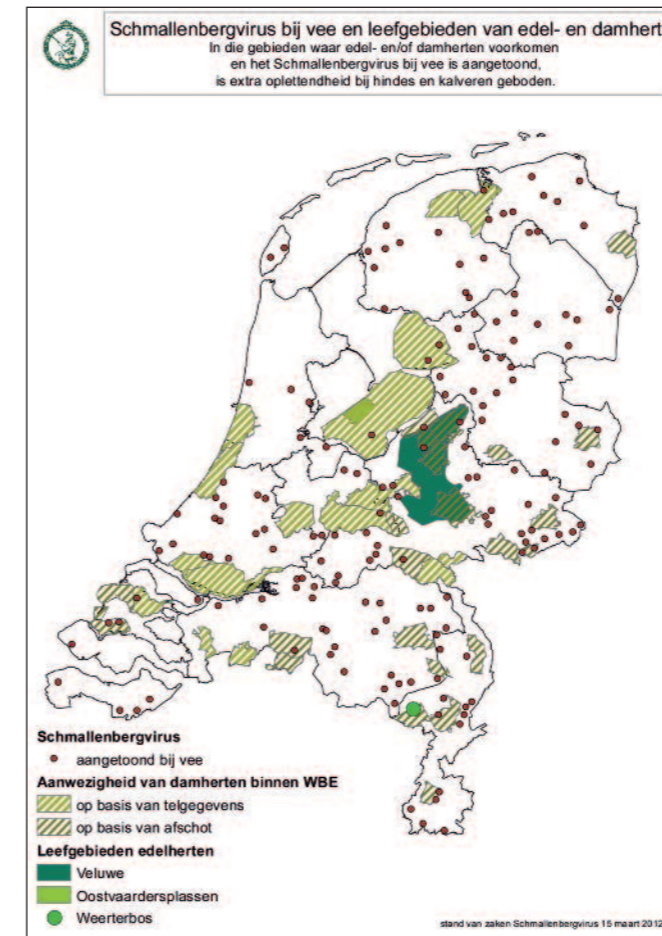
Wild

Het is nog onbekend of wild in aanraking is geweest met het Schmallenbergvirus en of het gevoelig is voor het virus. Uit buitenlandse ervaringen met

Foto: Margriet Montizaan

Tekst: Margriet Montizaan
Met dank aan Wim van der Poel (Centraal Veterinair Instituut), Andrea Gröne (Dutch Wildlife Health Centre) en KNJV-Werkgroep besmettelijke dierziekten

blauwtong, een ziekte die ook door knutten wordt overgebracht, blijkt dat edelherten vaker antistoffen tegen blauwtong hebben dan reeën. Dit is te verklaren uit het feit dat knutten zich meer ophouden bij roedeldieren, dan bij solitair levend wild. De Veluwe is een gebied waar veel knutten voorkomen. In dit gebied is het Schmallenbergvirus vastgesteld (zie kaart). De verwachting is dan ook dat de herten op de Veluwe in contact zijn geweest met het Schmallenbergvirus. Of de dieren er afgelopen zomer ook ziek van zijn geweest, is niet te zeggen. Herten met diarree worden wel vaker waargenomen en er zijn in die periode geen uitzonderlijke aantallen gemeld. Daarnaast kan een hert geïnfecteerd zijn zonder dat er ziekteverschijnselen zijn opgetreden: de antistoffen hebben dan hun werk gedaan.

Verwachtingen ree

In de actieve virusperiode in 2011 liep de bronst van reeën reeds ten einde. Zoals hierboven is aangegeven, is het onbekend of het Schmallenbergvirus ook abortus kan veroorzaken. Mocht dit wel het geval zijn, dan is het mogelijk dat geiten die hun vrucht hebben afgestoten alsnog worden beslagen tijdens de nabronst (oktober-december). Misvormingen bij de kalveren zijn dan ook niet te verwachten. Reeën kennen namelijk een verlengde draagtijd, waarbij de vrucht pas in december begint te groeien. Aangezien er in die periode geen knutten actief zijn, kan de reegetijd tijdens de cruciale ontwikkelingsperiode van de foetus niet met het Schmallenbergvirus zijn besmet.

Foto: Margriet Montizaan

Ook bij edelherten zijn geen misvormde kalveren te verwachten, omdat de gevoelige ontwikkelingsperiode van het embryo pas optreedt na de periode waarin het Schmallenbergvirus het meest actief is

Rood- en damwild

De hoofdbronstperiode van de edelherten ligt in de tweede helft van september. Ook bij edelherten zijn geen misvormde kalveren te verwachten, omdat de gevoelige ontwikkelingsperiode van het embryo na de periode lag, waarin het virus het meest actief was (eind augustus - begin september). De bronst van damherten is van half oktober tot begin november. In deze periode was er (voor zover tot nu toe bekend) geen virusactiviteit. Bij damherten zijn dus noch abortus noch misvormde kalveren te verwachten.

Conclusie

Als het virus daadwerkelijk alleen in augustus en september actief rondwaarde, dan zijn geen misvormde ree-, hert- en damhertkalveren te verwachten. Mocht dat toch het geval zijn, dan blijkt daaruit dat het virus langer actief is geweest of dat de dieren langs een andere route dan door knutten zijn besmet. Het is nog de vraag of het Schmallenbergvirus abortus kan veroorzaken. Als dat zo is, hoeft dat nog niet te betekenen dat het percentage ree- en/of edelhertkalveren dit jaar lager is. Dit hangt er van af of dieren met een spontane abortus al dan niet alsnog zijn beslagen tijdens de nabronst. De tijd zal dit leren.

Melden afwijkingen

Het is belangrijk dat jagers afwijkingen, die zouden kunnen duiden op het Schmallenbergvirus zoals misvormde pasgeboren kalveren of geiten/hinds met een niet vorderende bevalling, melden bij DWHC te Utrecht. DWHC is het centrale meldpunt voor verdenkingen bij wild en is te bereiken via de telefoon (030-2537925) of per mail (dwhc@uu.nl). DWHC werkt momenteel aan een onderzoek naar het Schmallenbergvirus bij ree, edelhert en damhert. Als meer bekend is over dit onderzoek, waaraan de medewerking van reewildbeheerders wordt gevraagd, zal de KNJV hierover berichten.